

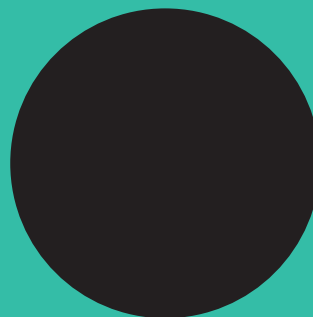
HÅNDBOK

HVA KAN ET AMATØRTEATER GJØRE MED
FNS 17 BÆREKRAFTMÅL ...
UTEN Å TA SEG «VANN OVER HODET»?

VIKEN
TEATERRÅD

5 LIKESTILLING
MELLOM KJØNNENE

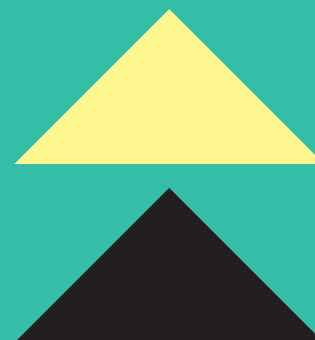
6 RENT VANN OG GODE
SANITÆRFORHOLD

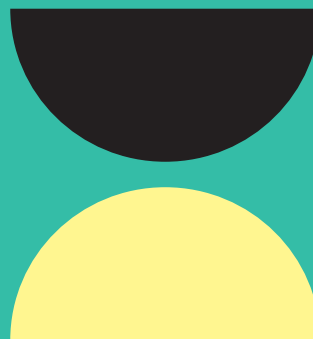
8 ANSTENDIG ARBEID
OG ØKONOMISK
VEKST

11 BÆREKRAFTIGE
BYER OG
LOKALSAMFUNN

15 LIVET PÅ
LAND

17 SAMARBEID
FOR Å NÅ MÅLENE

FN HAR GITT OSS 17 BÆREKRAFTSMÅL -

FINN TIPSENE SOM PASSER TIL DITT TEATERARBEID

HVA ER FNS BÆREKRAFTSMÅL?

FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikheter og stoppe klimaendringene innen 2030!

Du finner mer om FNs 17 bærekraftsmål på fn.no

BRUNDTLANDRAPPORTEN SIER:

Bærekraftig utvikling er en utvikling som oppfyller behovene til nåtiden uten å gå på bekostning av fremtidens generasjoner evne for å dekke sine behov.

VIKEN
TEATERRÅD

Utgitt av Viken Teaterråd
Strømsveien 62, 2010 Strømmen
Postboks 50, 2011 Strømmen
www.vikenteaterrad.no

Kontakt

Daglig leder Tone Runsjø
Mobil: 90 66 66 80
tone@vikenteaterrad.no

Formgivning: Munch design
Trykk: 07 Media

0	Forord	5
1	Utrydde fattigdom	6
2	Utrydde sult	8
3	God helse og livskvalitet	10
4	God utdanning	12
5	Likestilling mellom kjønnene	14
6	Rent vann og gode sanitærforhold	16
7	Ren energi til alle	18
8	Anstendig arbeid og økonomisk vekst	20
9	Industri, innovasjon og infrastruktur	22
10	Mindre ulikhet	24
11	Bærekraftige byer og lokalsamfunn	26
12	Ansvarlig forbruk og produksjon	28
13	Stoppe klimaendringene	30
14	Livet i havet	32
15	Livet på land	34
16	Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner	36
17	Samarbeid for å nå målene	38

**HAR ALLE RÅD TIL
Å DELTA ELLER SE
FORESTILLINGER?**

**SOSIALE
SETTINGER ER
LIKE VIKTIGE
SOM PREMIERER**

**GI KVINNER
HOVEDROLLER
- I ALLE ALDRE**

**BRUKE MINDRE
PLAST, ISOPOR,
MALING OG
SKUMGUMMI**

**LAG GODE FAG- OG
INNKJØRINGS-
PLANER DER DEN
TEATERFAGLIGE
KOMPETANSEN ER
MED.**

**VÆR I ET
NETTVERK MED
ANDRE KULTUR-
UTTRYKK**

**VÆR AKTIV I NÆR-
MILJØET OG
INKLUDER FOR Å
HEVE LIVS-
KVALITETEN FOR
ALLE INNBYGGERE**

**HA FEST OG
SAMLINGER MED
ALLE - BÅDE MED
DE PÅ OG BAK
SCENEN.**

TEATER ER EN VIKTIG DEL AV ARBEIDET MED VÅRT FELLES MORALSKE KOMPASS

- BÆREKRAFT FNs mål for bærekraftig utvikling er et moralsk kompass, det handler om kjønn, likestilling, utdanning, forbruk, klima og biologisk mangfold. Bærekraft handler ikke bare om klimaendringer og CO₂-debatt.

Det moralske kompasset gir en bevisstgjøring, og vi må forandre etablerte vaner og inngrodde handlingsmønstre i hverdagen og teateret. Et eksempel for typisk menneskelig adferd er at vi sorterer søppel hjemme, men glemmer det i teateret.

Bli med oss i arbeidet!
Viken Teaterråd

UTRYDDE FATTIGDOM

UTRYDDE ALLE FORMER FOR FATTIGDOM I HELE VERDEN

1 UTRYDDE FATTIGDOM

FAKTA:

Uansett pandemi lever de færreste i dag i ekstrem fattigdom. Fattigdom oppleves i forhold til andre, og er derfor tilstede i både i-land og u-land. 500 000 lever under fattigdomsgrensa i Norge i 2020, 100 000 mer enn for 10 år siden.

TEMA

Makt og rikdom – jobb alltid med statusarbeid i rollearbeid.

ETIKK

Vis delingskultur – unngå urettferdig fordeling.

UTFORSK

Kan noen fattige være en ressurs for din gruppe?

Foto: iStock.com/zabeha Habur

HVA DU KAN GJØRE SOM FRIVILLIG ORGANISASJON:

- Ekskluderer krav om oppmøte, informasjon og forpliktelser?
- Ekskluderer arena, stykke, teaterform, ledelse eller casting?
- Ha fadderordninger i inn- og utland.
- Samarbeid med veldedighetsorganisasjoner og frivillighetssentraler, også for rekruttering.
- Støtt medlemmer med kjøring, lån bort utstyr, reduser avgifter m.m.
- Gi prosenter av billettinntekt til veldedighet.
- Samle inn mat/gaver til veldighetsutdeling.
- Bruk Fretex og lignende.

HVA DU KAN GJØRE SOM TEATER:

- Har alle råd til å delta eller se forestillinger?
- Rekrutter utenfor egen stand.
- Be med ukjente for å få bort homogeniteten i gruppa.
- Fokuser på mangfold og lokal forandring.
- Vær tilgjengelig for flere.
- Besøk festivaler og arenaer både i inn- og utland.

UTRYDDE SULT

OPPNÅ MATSIKKERHET - BEDRE ERNÆRING - BÆREKRAFTIG JORDBRUK

2 UTRYDDE SULT

FAKTA:

Sultkatastrofen i verden er enorm både på underernæring og død. 235 millioner mennesker trengte i 2021 nødhjelp, en økning på 40 % på grunn av covid-19 (nrk.no). 670 millioner rammet av sult og det vil si 8,9 % av verdens befolkning (2019).

TEMA

Sult og konflikt – vår matkultur i Norge er kanskje ikke bra for andre, som for eksempel Karibien, Latin-Amerika og Afrika.

ETIKK

Å takke for maten – det er viktig å forstå det, å så for deretter å kunne høste – på flere menneskelige plan. Langsiktighet.

UTFORSK

Hvorfor har mennesker spist forskjellig, og hvordan samles vi rundt mat – sett i sammenheng med samfunnstand, sted og tid. Hvordan kan dette gi mening i regi, statusarbeid og rolletolkning?

Foto: iStock.com/RossHelen

HVA DU KAN GJØRE SOM FRIVILLIG ORGANISASJON:

Gi billettinntekt til UNICEF, Redd Barna o.l.

Ved fellesmat og salg:

- Tør teatergruppa å bruk mer vegetabilsk basert mat?
- Bruker dere lokal- eller norsk-produsert mat?
- Legger dere et godt grunnlag for sunne matvaner under produksjonen?
- Oppfordrer dere til det?
- Tenker vi gjennom emballasje og servering uten for mye avtrykk fra mat på øvelse eller i kafeen?

HVA DU KAN GJØRE SOM TEATER:

- Sult er en ukjent faktor som få personer i etterkrigstiden i Norge har følt på. Derfor er det en viktig dimensjon i arbeidet med teaterstykker og rollearbeid fra annen tid eller sted.
- Sult gjør noe med samfunnet, konfliktnivået og menneskers valg for å overleve. Diskuter der sult er motivasjoner for valg.

GOD HELSE OG LIVSKVALITET

SIKRE GOD HELSE OG FREMME LIVSKVALITET FOR ALLE, UANSETT ALDER

3 GOD HELSE OG LIVSKVALITET

FAKTA:

Verdens Helseorganisasjon (WHO) definerer helse som «En tilstand av fullkomment legemlig, sjelelig og sosial velvære og ikke bare fravær av sykdom».

TEMA

Teater som fag.

ETIKK

Ta vare på hverandre og på kroppen som et instrument.

UTFORSK

Godtar vi tradisjon og praksis i teater vi ikke ville godkjent andre steder?

Foto: iStock.com/shironosov

HVA DU KAN GJØRE SOM FRIVILLIG ORGANISASJON:

- Respekter arbeidsmiljøloven både for de profesjonelle innleide og frivillige hjelpere.
- Respekter barn og unges rettigheter.
- Ha rutiner for skader, MeToo og urett.
- Ha forsikring.

SOSIAL TRIVSEL

- Trivsel og trygghet før kunsten.
- Øk muligheten for medbestemmelse og påvirkning både på drift og kunstneriske valg.
- Sosiale settinger er like viktige som premierer.
- Vær aktiv i nærmiljøet og inkluder for å heve livskvaliteten for alle innbyggere.

HVA DU KAN GJØRE SOM TEATER:

FYSISK OG PSYKISK HELSE

- Gjennomfør alltid faglig fremmende dramaøvelser på alle øvelser og prøver.
- Gjennomfør alltid felles oppvarming før fremføringer: gruppe, kropp og stemme.
- Krev at lokalene skal ha gode gulv og varme – det reduserer skader og sykdom.
- Opplæring skaper mestring og bør være planlagt for styre, ensemble og crew. Det vil vise vei for aktivitetsnivået, valg av teaterstykker og nye utfordringer.
- Amatørteateret bør ikke overstyres av økonomi: valg av stykke, antall forestillinger m.m.

GOD UTDANNING

**SIKRE INKLUDERENDE, RETTFERDIG OG GOD UTDANNING OG
FREMME MULIGHETER FOR LIVSLANG LÆRING FOR ALLE**

4 GOD
UTDANNING

FAKTA:

750 millioner mennesker i verden kan fortsatt ikke lese eller skrive, hvorav to tredjedeler er kvinner. Utdanning er nøkkelen til utvikling i alle samfunn.

TEMA

Form og utforskning.

ETIKK

Ikke undervurder dine medlemmer og deres ønske om å lære.

UTFORSK

Utforsk teaterformer som ligger nærliggende til din form for påfyll og inspirasjon.

Foto: iStock.com/SanyaSM

HVA DU KAN GJØRE SOM FRIVILLIG ORGANISASJON:

- Sett opplæring som et mål for produksjonen og mellom produksjoner.
- Det ligger mye potensial i dem dere allerede leier inn av profesjonelle.
- Betal kurs for medlemmer lokalt, nasjonalt eller internasjonalt.
- Legg inn spesialkurs der ferdigheten forbedrer produksjonen.

TA VARE PÅ MEDLEMMENE:

- Gi alle en utfordring og riktig utfordring.
- Spør medlemmene hva de ønsker å lære.
- Ikke kompensert kompetanse med kjente stykker og profesjonell innpakking – det gagnar ikke medlemmene eller publikum.

HVA DU KAN GJØRE SOM TEATER:

- Smyg inn fag og faguttrykk i teater gjennom lek og moro.
- Gi dem verktøy de kan ta med seg, og gi dem kulturarv og aktuell ytring.
- La mennesker mestre og vokse sammen.
- Hjelp dem som ønsker, å søke seg videre til teater.
- Bruk profesjonell opplæring. Det gjør spranget inn i yrket kort og amatører dedikert.
- Skolen lærer ikke lenger opp i drama eller teater, og derfor har amatørteater og kulturskoler fått en stor oppgave.
- Teater gir verktøy til egen ytring.

LIKESTILLING MELLOM KJØNNENE

**OPPNÅ LIKESTILLING OG
STYRKE JENTERS OG KVINNERS STILLING I SAMFUNNET**

5 LIKESTILLING
MELLOM KJØNNENE

FAKTA:

KVINNER TRENGER

- Utdanning og makt over egen økonomi
- Reell og likeverdig innflytelse i samfunnet og familie
- Likestilling i helsehjelp og forskning
- Like muligheter, lik anerkjennelse og verdsetting
- Avskaff vold og seksuell utnyttning

TEMA

Se alle kjønn likt i en produksjon.

ETIKK

**Bryt vaner i teaterarbeidet som
ubevisst diskriminerer kjønn.**

UTFORSK

Det grusomme i makt og rang.

Foto: iStock.com/vpajic

HVA DU KAN GJØRE SOM FRIVILLIG ORGANISASJON:

- Jobb aktivt med kjønnsforskyvelse i teateroppgaver: ledelse, teknikk, kostyme, sminke, scenografbygging m.m.
- Teater inkluderer ofte i det ytterste mangfold og bryter med tradisjonelle regler. Teater skal være et trygt ytringsrom der kjønn og legning ikke fordømmes. Likevel kan amatørteater være konservativt for å holde i hevd tradisjoner og tviholde på sin homogene lokal gruppe – ta utfordringen!
- Ha jevnlig MeToo-kampanjer og et trygt meldesystem med lav terskel. Ikke lukk øynene for misbruk. Overtramp er ikke mindre ulovlig i teater.
- To kvinner tar gjerne hovedansvar sammen om de sier nei alene til større oppgaver.

HVA DU KAN GJØRE SOM TEATER:

- Vær bevisst på stereotype jente- og kvinneroller.
- Gi kvinner hovedroller – i alle aldre.
- Inkluder gjennom rolletildeling.
- Alle trenger utfordring, krevende og ledende roller – uavhengig av kjønn eller legning.
- Vær obs på at det meste av verdens dramatik er skrevet av menn, og med gode og mange mansroller i alle aldre.
- Vær bevisst på kjønnsroller i skuespill- og regiarbeid.
- Fortell ikke bare menns historie, og se på hvordan menns historie fortelles kontra kvinnens.
- Likestilling, eller mangel på det, i kultur og religion kolliderer ofte med ønske om å modernisere og aktualisere teaterstykker.
- Se også kvaliteten i det å forsterke makt og skeivheter.

RENT VANN OG GODE SANITÆRFORHOLD

SIKRE BÆREKRAFTIG VANNFORVALTNING OG TILGANG TIL VANN OG GODE SANITÆRFORHOLD FOR ALLE

6 RENT VANN OG GODE SANITÆRFORHOLD

FAKTA:

Hele 1 av 4 personer i verden har ikke tilgang til trygge drikkevannskilder, og mangel på sanitærforhold sprer sykdom og død gjennom vann.

Hele 2,3 milliarder mennesker bor i land der ferskvannsressursene er under press. Av disse bor 721 millioner i land med høy eller kritisk vannmangel.

I 2020 hadde 54 % av verdens befolkning tilgang til grunnleggende sanitæranlegg.

TEMA

Hvem skal eie, tjene penger på og forvalte felles vannkraft?

ETIKK

Er vann et felles ansvar, og hvem passer på at det er rent?

UTFORSK

Å tjene penger på menneskers primærbehov.

Foto: iStock.com/bjones27

HVA DU KAN GJØRE SOM FRIVILLIG ORGANISASJON:

- Amatørteater skaper midlertidige løsninger og ønsker lett rigg. Valget blir gjerne billig, enkelt og tidsbesparende.
- Omfattende gjenbruk har for mange amatørteater blitt uaktuelt uten lagerplass. Lag noe som ikke trenger masse lagerplass eller velg videresalg.
- Bruk sminke og skjønnhetsprodukter uten mikropartikler og andre skadelige stoffer. Vurder bruken av syntetiske stoffer. Miljøhatten ligger ofte utenfor teaterdøra, fordi det er krevende å legge om.
- Kjøpevann er gjerne fraktet lange veier – drikk kommunens vann. All tapping eller regulering av vann forstyrrer naturen. Hva drikker dere vann av, og kan det brukes om igjen eller pantes.

HVA DU KAN GJØRE SOM TEATER:

I Norge har vi foreløpig rent vann i springen. Teaterproduksjoner bør bidra med innen rekvisitter, kostymer og scenografi:

- Kjør bort farlig avfall.
- Plukk med søppel og rydd lagre.
- Bruk mindre plast, isopor, maling og skumgummi.
- Planlegg gjenbruk bedre med å perfektionere system for moduler, lån og «grunnkostymer».
- La alle ta del i nedrigg, og om dere har gode løsninger for naturen og fremtiden – hva kan gjøres til neste produksjon?
- Lagring uten gjenbruk er lagring av søppel. Vær med i utvekslingsgrupper på Facebook innenfor scenografi m.m.
- Gjenta bruk av samme forestillinger, historie, roller eller rammer over år. Det gjør allerede kirkespill, spel, «Oluf», fortellerteater, figurteater m.m.

REN ENERGI TIL ALLE

**SIKRE TILGANG TIL PÅLITLIG, BÆREKRAFTIG OG MODERNE
ENERGI TIL EN OVERKOMMELIG PRIS FOR ALLE**

7 REN ENERGI
TIL ALLE

FAKTA:

Ni av ti mennesker i verden har tilgang på strøm. I år 2030 vil fortsatt 660 millioner mennesker mangle strøm. Hele 75 prosent av alle som mangler strøm, bor i Afrika sør for Sahara.

Koronapandemien, befolkningsvekst og fattigdom i verden har også ført til at 25 millioner mennesker som hadde strøm, ikke har tilgang til det lenger.

TEMA

Fordeling av energibruk og opplevelsen av å ha rett til energibruk.

ETIKK

Hvis du hadde en håndfull energi - hvem og hva ville du ha bruk det på?

UTFORSK

Energibruk før og nå, oss og andre land?

Foto: iStock.com/batuhan toker

HVA DU KAN GJØRE SOM FRIVILLIG ORGANISASJON:

- Hvordan overføre energiforbruken din i hverdagen inn i teateret.
- Krev at kommunen og de som eier lokalene, ikke bare høyner priser for dere ved dyrere energikostnad, men også sparer inn og forbedrer lokalene for dere.
- Ulike energiregnskap: Hvor dyr blir sminken til slutt hvis den har et eget kjøleskap, eller om kostymene har et oppvarmet (tørt) rom over 10 år?
- Kan bilen stå, og du gå, til øvelse og møter?
- Samkjør innkjøp og kjøring.

HVA DU KAN GJØRE SOM TEATER:

- Bytt ut gamle lyskastere til LED og velg energivennlige løsninger. Det utfordrer, men kan skape nye kunstneriske valg for lys- og lydbilde.
- Bruk grønn energi i transport og på turné.
- Tenk energibruk ved innkjøp, lagring og spillested.
- Grønn plan for uteforestillinger og energibruk. Vær bevisst på hvilke fotspor som etterlates. Energibruk går rett inn på valg for publikumsplassering, tekniske valg og sceneløsninger.
- Hev kravet om gode lokaler. De må være varme (ikke under 18 grader), uten trekk, sopp og fukt, ha myke og rene gulv, tilpasset akustikk for tale/sang, god luft, scener/bakscener som ikke er lagre, og vinduer der du kan velge tildekking og som ikke trekker.
- Lokaler og scener må være oppdatert på energibesparing.

ANSTENDIG ARBEID OG ØKONOMISK VEKST

FREMME VARIG, INKLUDERENDE OG BÆREKRAFTIG ØKONOMISK VEKST, FULL SYSSELSETTING OG ANSTENDIG ARBEID FOR ALLE

8 ANSTENDIG ARBEID OG ØKONOMISK VEKST

FAKTA:

Den globale arbeidsløsheten nådde 6,5% i 2020. Vi har mistet fire ganger så mange arbeidsplasser under pandemien, sammenliknet med jobbene som forsvant under den globale finanskrisen i 2007-2009.

TEMA

Er ideen om det frie markeds-økonomien genial, og kan kultur ha en prislapp?

ETIKK

Hva gir økonomisk vekst for et samfunn og hva kan mistes på veien?

UTFORSK

Hvem betaler for utgiftene til ditt teater?

Foto: iStock.com/guruXDOX

HVA DU KAN GJØRE SOM FRIVILLIG ORGANISASJON:

- Teater er en arbeidsplass med like rettigheter som annet type arbeid etter arbeidsmiljøloven i Norge.
- Når amatørteater honoreres etter takster, gjør det at det går an å leve av å ha tatt en teaterutdannelse. Ikke vær med på dumping og gratisarbeid. Det er veldig kortsiktig, og i klokskapens navn slår det beina under kulturnæringen i Norge.
- Lønningen for kulturarbeid har gått ned i Norge de siste 20 årene. Arbeidsforhold må passe for andre enn bare nyutdannede uten familie eller faste utgifter.
- Se verdien i å satse på menneskene, fagkunnskap, og ikke bruk alt på innpakking og teknikk.

HVA DU KAN GJØRE SOM TEATER:

- Ha respekt for faggruppene i teateret og den kunnskapen de besitter. Benytt dem.
- Lag gode fag- og innkjøringsplaner der den teaterfaglige kompetansen er med.
- Økonomisk vekst handler ikke bare om materielle goder, penger på bok eller publikumsmengde. Det handler også om å investere i å så fagkompetanse for å høste godt teater, sceniske resultater og utvikling hos medlemmene over tid.
- En god amatørteaterregel er at en aktør skal være en del av målet til teatergruppen og samtidig oppleve egenutvikling.

INDUSTRI, INNOVASJON OG INFRASTRUKTUR

BYGGE SOLID INFRASTRUKTUR FOR Å FREMME INKLUDERENDE OG BÆREKRAFTIG INDUSTRIALISERING OG INNOVASJON

9 INDUSTRI, INNOVASJON OG INFRASTRUKTUR

FAKTA:

Koronapandemien har ført til nedgang i flytrafikk, stans i levering av varer og tapte arbeidsplasser verden over. Det har bremset veksten i bærekraftig industri.

TEMA

Hvor sårbare er vi som samfunn i dagens infrastruktur?

ETIKK

Ønsker samfunnet alltid gode og nye løsninger velkommen?

UTFORSK

Hvordan levde de i gamle dager og deres løsninger på hverdagsproblemer.

Foto: iStock.com/Rawpixel

HVA DU KAN GJØRE SOM FRIVILLIG ORGANISASJON:

- Samle inn i teatergruppas teknologisk utstyr som kan gis videre (det er flere nye ordninger på dette).
- Bli kjent med flere lag i egen bygd ved å være med på felles arrangementer. Gå og se hverandres forestillinger. Lag felles fest.
- Bygg nettverk utenfor og i lokalsamfunn. Be kunnskapen til bygda.
- Lokale kunstnere er avhengig av dere for å overleve økonomisk. Gi dem anstendige jobber og honorar og ikke minst: glem janteloven. Kultur er en næring med rettigheter på lik linje med andre næringer.

HVA DU KAN GJØRE SOM TEATER:

- Forstå hvilken infrastruktur din rolle levde under eller manglet. Hva gjør det med et mennesker, tiden og valgene?
- Utfordring: Prøv å få spilt forestillingen et annet sted enn dere pleier. Spill for et nytt publikum der de er, og tilpass forestillingen.
- Fortell lokalhistorie og gjør intervju. Ingen vei, hus eller arbeidsplass er tilfeldig plassert i ditt nærmiljø. Se samfunnsklasser og kjønn.
- Virkeligheten limer seg fast:
 - «Jeg (svigerfar 20 år) skulle være med å arrestere tyskerne i bunkeren i Skallum på Stabekk, men de hadde skutt seg selv i sengene.» – «Vi fikk ikke gå til Fornebu flyplass, men vi var så nysgjerrige. Det som møtte oss var nedskutte tyskere hengende blodig i trærne. Jeg løp hjem og hadde hørt en av dem skrike stumt (svigermor 13 år)».

MINDRE ULIKHET

REDUSERE ULIKHET I OG MELLOM LAND

10 MINDRE
ULIKHET

FAKTA:

Nærmere 12 prosent av norske barn lever nå under den nasjonale fattigdomsgrensen.

TEMA

Hva er ulikheter? Hva er fattigdom?

ETIKK

Hvorfor må vi ha ulikheter?

UTFORSK

Har dere ulike grenser for hva dere mener om ulikheter kontra minoritetsgrupper (i vid forstand; religion, legning, kjønn m.m.).

Foto: iStock.com/CasarsaGuru

HVA DU KAN GJØRE SOM FRIVILLIG ORGANISASJON:

- Lønn kvinner og menn likt i teaterproduksjonene deres.
- Lei inn etter tariff og etter arbeidsmiljølov.
- Respekter arbeidstid og krav fra ansatte i kulturhus og kommuner.
- Behandle innleid arbeidskraft med respekt for kontrakter og avtaler.
- Ha meldingsrutiner ved uregelmessigheter.
- Vær opptatt av at alle skal jobbe sammen for et inkluderende miljø.
- Klargjør hvem som har myndighet over hva.
- Vær et forbilde.

HVA DU KAN GJØRE SOM TEATER:

- Teaterfaglig: Statusarbeid, og lek med øvelser av August Boal.
- Utfordre ulikheter, snu ting på hodet i narrens tegn. Lær om narrens samfunnsfunksjon.
- Lek med stereotype valg.
- Lag i tekst og historien må spilles og poengteres i form og valg. Du dreper eller løfter frem, det finnes ingen mellomting.
- Ulikheter i samfunnet forandres eller forsterkes i all type teaterarbeid. Vær bevisst på dette.
- Skaff dere en utviklingsgruppe i et annet land, og vær med i faglige utvekslingsnettverk innenfor teater.
- Be med!
- Teater er en billig fritidsaktivitet. Fortsett med det!

BÆREKRAFTIGE BYER OG SAMFUNN

GJØRE BYER OG LOKALSAMFUNN INKLUDERENDE, TRYGGE, ROBUSTE OG BÆREKRAFTIGE

11 BÆREKRAFTIGE BYER OG LOKALSAMFUNN

FAKTA:

Mer enn halvparten av verdens befolkning bor i dag i byer, og andelen kommer trolig til å øke til 60 % i 2030. 24 % av verdens urbane befolkning bor i slumområder.

TEMA

Min by og deres mennesker.

ETIKK

Kultur som menneskets viktigste kraft.

UTFORSK

Den urbane byen sine positive og negative sider. Forlatte byer, nye og gamle byer. Byvandring i egen by.

Foto: iStock.com/Reimphoto

HVA DU KAN GJØRE SOM FRIVILLIG ORGANISASJON:

- Jobb med mindre avfall og avtrykk, også i en voksende by. Fremsnakk kulturen og teater for synlige og åpne arenaer i byen: bibliotek, merkedager, torg, parker, skoler og historiske steder (kirken, brygga o.l.).
- Vær historiefortellere for de menneskene dere har i byen din.
- Vær i et nettverk med andre kulturuttrykk.
- Involver stort og smått, og ha egne åpne dager.
- Se mer enn deres egen premiere. Dere er unike kulturentreprenører, en felles møteplass for innbyggerne og levende kulturforvaltere i deres egen by!

HVA DU KAN GJØRE SOM TEATER:

- I et tettbygd strøk, eller by, er du enda mer usynlig enn på bygda. Færre vil bli dratt med fordi du er den eneste som kan det teateret er ute etter.
- Hvor lett er det å bli med i din teatergruppe, eller vite om hvordan man blir med?
- En lege, en pensjonist, en skoleelev. Alle disse kan være noe annet i teateret på fritid – uavhengig av hverdagens merkelapp. De er knyttet samme av interessen for teater. Det er helt unikt!
- I ensomhetens tid kan et medlemskap i en teatergruppe ta enormt med tid om du har timer å skal slås i hjel, og du vil bli kjent med mennesker. I teateret ser vi menneske usminket og sminket, i topp vigør og helt utslitt. Dette gir vennskap for livet.
- Vær med på byfester og merkedager, lag store eller mindre vandreteater og spel av lokalhistorie.

ANSVARLIG FORBRUK OG PRODUKSJON

SIKRE BÆREKRAFTIG FORBRUKS- OG PRODUKSJONSMØNSTRE

12 ANSVARLIG FORBRUK OG PRODUKSJON

FAKTA:

For å sikre gode levekår for nåværende og fremtidige generasjoner må også hver enkelt forbruker endre livsstil.

SÆRLIG I NORGE:

Norge er ett av landene med verdens høyeste forbruk per innbygger. Hadde hele verdens befolkning hatt samme forbruksnivå som oss, ville vi hatt behov for 3,2 jordkloder.

TEMA

Hva er mye og hva er lite i teater når det gjelder forbruk?

ETIKK

Hvorfor ytrer mennesker seg? Hvorfor ofrer noen livet for det, også i teater?

UTFORSK

Hvorfor setter vår gruppe opp teater?

Foto: iStock.com/LeoPatrizi

HVA DU KAN GJØRE SOM FRIVILLIG ORGANISASJON:

- Bruk lokale matvarer.
- Reduser matsvinn.
- Velg grønt alternativ.
- Lag mindre avtrykk og avfall.
- Hele driften preges av gjenbruk og resirkulering.
- Bruk ny teknologi (eksempel mapping i scenografi).
- Unngå engangsbestikk o.l.
- Prioriter partnere som prioriterer grønt.
- Utfordre kommunene din på grønt veikart fra VIRKE.
- Involver flere innbyggere og vær med å skap flere åpne møteplasser i løpet av året.
- Få ned lagrene med 50 % ved å gi bort og lån ut utstyr. Planlegg gjenbruk og lag mindre utstyrskrevene forestillinger.

HVA DU KAN GJØRE SOM TEATER:

- Det er et valg å være et kommersielt utstyrs- og innpakningsteater, og det er et valg å spille annen type teater. Det ene er ikke bedre enn det andre, men det er to forskjellige utgangspunkt for å lage teater.
- Hvor viktig er mygger til 10 000 når utøver trenger å utvikle stemmen eller er tonedøv?
- Samtidig skal en utøver tas alvorlig med utstyr og tilpassede arenaer. Prøv en gyllen middelvei.
- Forsvarlig forbruk kan skape nye rammer for valg i teaterproduksjonen.
- La innholdet i et teater stå i stil med budskapet i et teaterstykke. Kunstnerisk ansvarlig skal ha en mening om dette.
- Uansett type aktører eller stykke er teater ytring og manifisering – også når det prøver å la være å ytre. Da må du vite hva eller hvem du tjener.
- Teater er en møteplass for ytring, medvirkning og tanker. Ikke rot dette bort i kjente merkelapper, fame og «riktig» stæsj.

STOPPE KLIMAENDRING

HANDLE UMIDDELBART FOR Å BEKJEMPE KLIMA-
ENDRINGENE OG KONSEKVENSENE AV DEM

13 STOPPE
KLIMAENDRINGENE

FAKTA:

Den norske regjeringen la frem en handlingsplan i 2021, som beskriver hvordan Norge skal endre seg for å nå klimamålene innen 2030. Norge har som mål å bli et lavutslippssamfunn innen 2050, og redusere egne klimagassutslipp med 90–95 % sammenliknet med utslippsnivået i år 1990.

TEMA

Min fremtid.

ETIKK

Er det nok å vite eller tro på
klimaforandringer?

UTFORSK

Hvorfor ser noen en ny fantastisk
praktisk vei, eller en unødvendig trist
sår i naturen.

Foto: iStock.com/shironosov

HVA DU KAN GJØRE SOM FRIVILLIG ORGANISASJON:

- Først snakket vi bare om klimakrise, men plutselig la alle enkeltpersoner og teatergrupper om vaner og gjøremål på grunn av pandemi, strømprisene, oljeprisene, krigen i Ukraina ...
- Teater må legge om sine vaner og tenke annerledes fremover, for skiftet kommer forttere enn du aner.
- Bli med på ferden!
- Bruk grønt veikart for kultur fra VIRKE, overfør miljøvennlige vaner fra hjem, jobb og skole.
- Grønn handling i frivilligheten var et unntak, men nå er det på vei til å bli satt i forsetet.

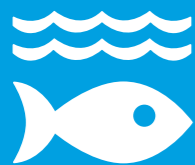
HVA DU KAN GJØRE SOM TEATER:

- Fortelle nye historier fra i dag eller fremtiden, og de fleste samfunnsengasjerte teatertekster vil ha et snev av sammenheng, tanker eller kommentar til klimaendringer eller bærekraft i seg.
- Ta med visuelle eller tekstlige kommentar til klimaavtrykk i forestillingen for å heve den kunstneriske tilstedeværelsen i vår tid.
- Alt i teaterproduksjonen og materialbruk kan gjennomgås. Gjør små endringer. Eksempel: Hva er miljøvennlig sminke, scenografi, kostyme, lys/lyd, kafé m.m.?
- Teater kan være et fristed for egeneksponering, opplæring, sosial omgang og ren underholdning og moro – men ikke på bekostning av miljøet.

LIV I HAVET

BEVARE OG BRUKE HAVET OG DE MARINE RESSURSENE PÅ EN MÅTE SOM FREMMER BÆREKRAFTIG UTVIKLING

14 LIVET I HAVET

FAKTA:

Mer enn tre millioner mennesker er helt avhengige av havet som sitt levebrød. Når havet ikke har nok oksygen, dør planter og dyr. Områdene kalles «døde soner» og de har økt fra 400 til 700 mellom 2008 og 2019.

TEMA

Hvem kaster og har kastet søppel i havet, og hvor forsvinner det?

ETIKK

Hvorfor handler mennesker uten respekt for andre eller andres liv i et miljøperspektiv?

UTFORSK

De fleste lokalsamfunn i Norge er del av en maritim norgeshistorie, eller har levd / lever av havet (og elvene).

Foto: iStock.com/shih-wei

HVA DU KAN GJØRE SOM FRIVILLIG ORGANISASJON:

- Reduser bruk av plast og produkter med mikroplast.
- I teater gjelder det særlig for matserving, sminke, rekvisitter og kostymestoffer.
- Minimaliser avfall, og etabler god avfallshåndtering.

HVA DU KAN GJØRE SOM TEATER:

I TEATER KAN VI:

- Lage vår egen drømmeverden.
- Vise andres verden.
- Vise vår felles verden enten ved å vise det vi elsker, hater, håper, misliker eller tror på.

DERE VELGER Å SPILLER FOR ET:

- Flyktig publikum (de er bedt om å være tilstede eller er rent konsumerende).
- Bekreftende publikum (produktorienterte, venner og familie).
- Et utfordrende publikum (de som kommer for å få påfyll og nye tanker).
- Kjenn deres publikum og valg.

LIVET PÅ LAND

BESKYTTE, GJENOPPRETTE OG FREMME BÆREKRAFTIG BRUK AV ØKOSYSTEMER, SIKRE BÆREKRAFTIG SKOGFORVALTNING, BEKJEMPE ØRKENSPREDNING, STANSE OG REVERSERE LANDFORRINGELSE SAMT STANSE TAP AV ARTSMANGFOLD

15 LIVET PÅ LAND

FAKTA:

I dag forårsaker menneskelig aktivitet en raskere nedgang i naturmangfold enn noen annen gang i menneskets historie.

TEMA

Hva vil det si å være selvberget kontra å bruke penger?

ETIKK

Hvorfor handler mennesker uten respekt for andre eller andres liv i et miljøperspektiv?

UTFORSK

Historisk har de fleste lokalsamfunn i Norge jobbet i sykluser og vært selvbergende. Hvordan tenkte de i forhold til oss, og hvordan så hverdagen ut?

Foto: iStock.com/mgornhand

HVA DU KAN GJØRE SOM FRIVILLIG ORGANISASJON:

- Vær bevisst på de varene teateret kjøper inn og om de er miljøvennlige. Varene bør bevare naturlige områder for viltlevende dyr og planter.
- Ta et valg om bruk av skinn og pels på kostymer. Gjenbruk av skinn, eller nytt syntetisk?
- Bruk lokal trelast.
- Spel må tenke på hekkende fugl, naturlige dyreveier og soveplasser m.m. ved bruk av spilleareal. Dyr er vare på lyd. Lytt og se hvem som er der samme med dere, og vis at dere låner deres hjem.

HVA DU KAN GJØRE SOM TEATER:

- Å redde liv på land virker som en uoverkommelig oppgave for teater, men med teater kan bidra med å ta opp moralske verktøy for navigering for avgjørelse og vaner for liv på land.
- Vi er en del av en stor syklus, og våre små hverdags-handlinger har enorme konsekvenser. Hva spiste egentlig rollen din? Sammenlign ditt avtrykk med rollens.
- Humor er en god måte for å se på våre rare vaner og uvaner vi ser på som sannheter og umulig å gjøre noe med. Karakterer kan fråtse i gjenkjennelig grådighet og egoisme.

FRED OG RETTFERDIGHET

SØRGE FOR TILGANG TIL RETTSVERN FOR ALLE OG BYGGE VELFUNGERENDE, ANSVARLIGE OG INKLUDERENDE INSTITUSJONER PÅ ALLE NIVÅER

16 FRED, RETTFERDIGHET OG VELFUNGERENDE INSTITUSJONER

FAKTA:

Norge er opptatt av å bidra til demokrati og menneskerettigheter i andre land, spesielt kvinners rettigheter og deltakelse i samfunnet.

TEMA

Hvilken rolle hadde revyene under annen verdenskrig i Norge?

ETIKK

Hvorfor er teater og sermonier viktig for mennesker?

UTFORSK

Når berører teater?

Foto: iStock.com/urbazon

HVA DU KAN GJØRE SOM FRIVILLIG ORGANISASJON:

- Ha mangfold i alle verv og grupper. La deg overraske av å tenke litt utradisjonelt.
- Sett klare rutiner og regler sammen med teatergruppa for konflikthåndtering eller sjikane.
- Ikke overse varslere – uansett!
- Sett trivsel i høysetet.
- Se alle.
- Respekter og vær nysgjerrig på andre sitt teatersyn og valg av teateraktivitet.
- Vern om demokrati og tillit. Tydeliggjør likestilling.
- Ikke vær redd for kulturkrasj – ta diskusjonen.

HVA DU KAN GJØRE SOM TEATER:

- Vi skriver om manus, løser scener, og begir oss ut på rolletolkning. Alltid med nysgjerrighet for å vise menneskelige motiv.
- Teater kan, om det vil, forandre tanker om rettferdighet og beholde fred.
- Gå utenom de vanlige valgene vedrørende kjønn, hudfarge, religion, status m.m. Våg å spørre.
- Utforsk med respekt konflikt, straff og skam.
- Bruk teater med sitt sanne fysiske språk.
- Bruk tolkning av det muntlige språk for å sparke med underteksten.
- Vær bevisst dine valg som teaterutøver.

SAMARBEID FOR Å NÅ MÅLENE

STYRKE VIRKEMIDLENE SOM TRENGS FOR Å GJENNOMFØRE ARBEIDET,
OG FORNYE GLOBALE PARTNERSKAP FOR BÆREKRAFTIG UTVIKLING

17 SAMARBEID
FOR Å NÅ MÅLENE

FAKTA:

Norge har klart å oppnå høy grad av tillit i samfunnet, både mellom borgere, organisasjoner og myndigheter. Vi har en sterk frivillighetssektor, og et mangfold av sivilsamfunnsorganisasjoner, som samarbeider relativt godt med myndighetene.

TEMA

Hvem samarbeider din teatergruppe med, eller mottar støtte fra, og hvorfor?

ETIKK

Skal en samarbeidspartner bestemme over hva dere spiller og hvem som kan være med i deres teatergruppe på scenen og bak scenen?

UTFORSK

Møt og jobb sammen med andre teatergrupper, eller utfordre gruppa med et kurs i noe helt nytt innen teaterfaget.

Foto: iStock.com/Petek ARICI

HVA DU KAN GJØRE SOM FRIVILLIG ORGANISASJON:

- Vær med i lokale kulturråd.
- Vær med i felles interesseorganisasjoner.
- Følg med på og støtt opp om felles ytinger, tiltak m.m., enten det er i teater- eller kulturfeltet lokalt, regionalt eller nasjonalt.
- Bruk ordninger for frivillige organisasjoner: momsrefusjon, VO-midler, Frifond, støtte fra kommune, fylke og Norsk kulturråd.
- Vær med på felles prosjekter med andre lokalt.
- Undersøk partnerskap for utfordring og utvikling.

HVA DU KAN GJØRE SOM TEATER:

- Ha mye ensembletrening.
- Ha fest og samlinger med alle – både med de på og bak scenen.
- Gå fra å bestille til å samarbeide med gruppeledere, teknikere, huset, kommunene, aktører m.m.
- Vær var for når samarbeid ikke er en kunstnerisk partnerskapsavtale, men ren utnyttelse.
- Ta initiativ til faglig samarbeid, nye arenaer eller kurs etter behov fra teatergruppa eller de profesjonelle.
- Jobb aktivt med teatergruppas fagnettverk og samarbeidspartnere.

VIKEN TEATERRÅD

www.vikenteaterrad.no

Telefon: 906 66 680

E-post: tone@vikenteaterrad.no

Besøksadresse:

Strømsveien 62

2010 Strømmen

